

۱۹۸۰-يىلى ۱۰-ئاينىڭ ۱۰-كۈنى

فڭ لىدا: سەنمىن ومىر نىمەن ايگىلەگەن مەدىتسىنا مامانى

فڭ لىدانىڭ سۈرىتى.
□ شىنخۇا اگەنتىسىگى

تاراتقان

فڭ لىدا — ەلەمىزدىڭ تاڭداۋلى مەدىتسىنا مامانى، وتانىشل زىباللاردىڭ ۇلكىسى. 2008 - جىلى 2 - ايدىڭ 8 - كۇنى ول كەشۇي مول، اسقاق سەزىمى تاسقىنداعان 83 جىلدىق ۇمىرىن اياقتاتتى — ول — ايگىلى وتانىشل قوبىلباشى فڭ يۇيشياڭنىڭ قىزى، جاڭا جۇڭگودان تۇغۇشى توپتا سوۋەت وداعىنا بارىپ وقىعان وقۇشلار- دىڭ ۇمىرى، ”العاشقى كەزدە دلگە ورالىپ قونىستىغان كورنەكتى ۇلەس قوسقان مامان“ داڭق اتاعى بەرىلگەن؛ ول ەلەمىز ۇشى - سىرتىنا ايد- گىلى يېمۇنىتتە علمىي مامانى، 8 علمىي كاسىپتىك شىعارمانلىك باس قۇراستىرۇشى، ارىمىدا 3 رەت علم - تەخنىكا العاباسارلىعى سىلىمىنا يە بولغان ...

اقتىق دەمى ۇزىلەر الدىندا، فڭ لىدا ۇلنى 10 مىڭ يۇان بەرىپ، پارتىيا جازناسىن تاپىسرۇدى قاداعالايدى. پارتىيا جازناسى تاپسىرىلعان- نان كەيىن، ونىڭ ەڭبەكاقى كارتچكاسىندا نە ۇبارى 85.46 يۇان عانا قالادى.

”مەن جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىن ۇتوسىنىپ، قىزۇ سۇيگەند- گە، ودان تالقىپاي ىلەسكەنگە دەيىن، سىتقى - سۇقتى باستان كەشىر- سەم دە مۇراتم وزگەرگەن ەمەس“. مەن بۇل فڭ لىدانىڭ كوزى تىم- رىسىندە ۇنەمى ايتانن ۇسوزى.

اڭە - شەشەسىنىڭ وتانىشلىدىق جولىنىدە سوزىمەن دە، نىسمەن دە ونەگە بولۇننان، فڭ لىدانىڭ جۇرەگىنە پارتىيانى ۇسۇيۇ، پارتىياعا سەنۇ، پارتىياعا لەسۇ ۇشقىنى ۇيالايدى. 1949 - جىلى پارتىيا مەن ۇك- مەت ونى سوۋەت وداعىنا يېمۇنىتتە علمىمەن ۇيرەنۇنگە جىبەرەدى. سوۋەت وداعىنا بارا سالىسىمەن، ول جۇڭگونىڭ شەتەلدە وقىپ جاتقان وقۇشلار پارتىيا ياپەيكاىسىنا پارتىياعا كرۇ تۇغۇشى ۇتىنىشىن تاپسىرادى.

يېمۇنىتتە علمىمىنىڭ دوكتورشا اتاعىن العاننان كەيىن، فڭ لىدا جۇڭگو مەدىتسىنا علمىدار اكادەمىياسى تارالعشى ۇرۇلاردى زەرتتەۇ ورنىنا بارىپ قىزمەت ىستەپ، جاڭا جۇڭگوداعى تۇغۇشى زارارسىزدان- دىرۇدى زەرتتەۇ بولەمسىن قۇرادى. ول جىجىياڭ، خۇبەي، خۇنان، گۇاڭدۇڭ سىياقتى جەرلەرگە ىلگەرەندى - كەيىندى 29 رەت قىزمەت

اترەتىن باستاپ بارىپ، قان سورعشى قۇرت ۇرۇى، مەنىڭكىت، خو- لەرا، ۇشى ۇرۇ سىياقتى نىدەت تارالعان رايونداردىڭ ۇبرىنىشى شىبەن. دە نىدەتتىن ساقانۇ - تىزگىندەۇ قىزمەتىن ورسىتەتەدى.

1973 - جىلى 3 - ايدا فڭ لىدا بۇرىنقى تەڭىز ارمىياسى باس شىياحاناسىنىڭ جۇقپالى ۇرۇلار بولمىنە ۇسىنىپ بارىپ قىزمەت ىستەپ، قاراپايمى كومهكىشى شىياڭەر بولادى. تەىز ارادا ول ۇوزنىڭ دارىگەرلىك ونەرىمەن جانە نىتتالى قىزمەت وتەۇمەن ناۋقاستار مەن قىزمەتتەستەرىنىڭ سەمىنمە يە بولادى.

1975 - جىلى 12 - ايدىڭ 23 - كۇنى فڭ لىدانىڭ ومىرىندەگى ەستەن كەتپەس ۇبر كۇن، ۇيمى ونىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياس- نا مۇشە بولۇنن اقىرى بەكىتتى. جىباردى ەستىگەندە ول تەبىرەنگەندە نەن كوزىنە سىتقى جاس الادى.

علم كوكتەمىنىڭ جەتۇيمەن، بۇرىنقى تەڭىز ارمىياسى باس شىياحاناسى يېمۇنىتتە علمىيى زەرتتەۇ ورتالىغىن قۇرىپ، فڭ لىدا ورتالىقتىڭ مەڭگەرتۇشى بولادى. ول كاسىپكە بار پەيلىمىلەن كىرىسىپ، ارىماىزمداى تۇغۇشى يېمۇنىتتە علمىيى زەرتتەۇ ورتالىغىن قۇرىپ، يېمۇنىتتەتىك فىزىكا ۇلمىيى، يېمۇنىتتەتىك ساۋىقتىرۇ ۇلمىيى جانە قوسىن يېمۇنىتتە ۇلمىمەن اشىپ، 8 علمىي كاسىپتىك شىعارمانى قۇراستىرۇعا جاۋاپتى بولسى، 60 نەشە علمىي ماقالا جارىيالاپ، دەرت - دەرەپەزدەن ساق- تىنۇدىڭ، ناۋقاس ەمدەۋدىڭ جۇڭگوشا ەرەكشەلىكتىكى تىڭ جولىن اشادى.

فڭ لىدا كەمەگە شىعىپ، ارالدارعا بارىپ، اسكەرى بولمە- دەردى نىشكەرىلەي ارالاپ، ارىپ - شارشاۇعا، قاقاعان ايازعا، اش- تىققا توتەپ بەرۇ سىياقتى تاقىرئىپتاردا زەرتتەۇ جۇرگىزىپ، 100 مىڭعا جۇىق كوهاندىر - جاۋنىڭەردىڭ، بۇقارانىڭ ناۋقاسىن ەمدەدى. ”سارساق“ توتەپ بەرۇدە، ول كۇندىز - ۇتون دەمەيى ۇستەمە جۇمىسى ىستەپ، 12 مىللىيون ارىپتەن استام نىدەت ماتەرىيالىن توپتاپ رەتتەپ، ونى ۇز قاراجاتىمەن كىتاپشا تەتىپ باسىپ شىم- ھاردى ...

فڭ لىدا اتاق - ابرىوعا بەرىلمەيتىن، تۇرمىستا ۇنەمشىل، قا- راپايمى كىسى. قوڭىر توقىما سىمى جىرتىلسا دا جاماپ - جاساقاپ 20 جىل كىيگەن، ۇمنىيتى، قايتىس بولعانىغا دەيىن ۇستىنىن تاستاماعان. ول كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋدى، قىينىشلىعى بارلارعا كومەكتەسۇدى ومىرىندەگى ەڭ ۇلكەن باقت دەپ ۇيىلىپ، كومەكتەسىپ جىلۇعا اتا- عان جىلۇ اقشا، زاتتارى جىينى 3 مىللىيون يۇاننان اسقان.

فڭ لىدا ”بۇكىل ۇومىرىن پارتىياعا ارناۇ“ سەرتى مەن وتاند- دى ۇسۇيۇ، ەل ۇمىتىن اقاتۇ وسكەلەڭ مۇراتىن، تىلەپىنىسىن ۇمىر بويى ۇسى جۇزىندىك ارەكتەنمەن ايگىلەدى.(جازۇعا قاتىمە ناسىناقتاندار : لو گوچىن، ماۇ بۇيى)

تان چيانچيو: ۇنىچۇانداى جەر سىلكىنىسىندە ۇستاز رۇحىن ومىرىمەن ايگىلەدى

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ چىسىڭدۇدان بەرگەن خابىرى (ئىشلىى جاڭ خايلىيە)، تان چيانچيو، ەر، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ مۇشەسى، 1957 - جىلى 8 - ايدا دۇنيەگە كەلگەن، خۇنان ولكەسى خىجياڭ قالاسى چىدۇڭ اۋدانىى بۇيۇنچياۋ قالاشىي يانچيان قىستاسىنىڭ دادامى. 1978 - جىلى 3 - ايدا تان چيانچيو ۇزدىك ناتىجىجەمەن خۇنان داشۇەسىنىسە قاپلىدىنىپ، ساپاسىي ماماندىقتى ۇيرەنە- دى، وقۇ تاۋسىقناتقان كەيىن، مەكتەپ ونى مەكتەپكە وقىتۇشلىققا لىپ قالماقشى بولادى. ۇمىراق، ول رىقتىلقىپەن: ”مەن وتانىنىڭ ەڭ قاجەت تەكتەن جەرىنە بارامىن!“ دەپ ۇتىنىش ەتەدى. ۇمىر ايدان كەيىن، ونىڭ ارمانى ورنىندا- لىپ، سىچۇان دۇڭخفاڭ بۇ تىرۇپىناسى زاۋودىنىڭ جۇمىشىى - قىز- مەتتىشلەر داشۇەسىنىسە قىزمەتكە بولىنىدەى، سونان سوڭ تاغى دۇڭچىي ورتا مەكتىبىنە بارىپ وقىتۇشى بولادى. 2000 - جىلى 9 - ايدا سىچۇان ولكەلىك ەرەكشە دارەجىلى وقىتۇشى بولسىپ باعالانادى.

2008 - جىلى 5 - ايدىڭ 12 - كۇنى ساعات 14تەن28 مىنۇت وت- كەندە، دۇڭچىي ورتا مەكتەبىنىڭ تولقى ورتا 2 - جىلدىق 1 - كلاسىندا تان چيانچيو مۇعالىم ساپاقتاستارغا ساباق ۇتىپ جاتقان بولاتىن. كە- نەتتىن، كلاس كۇشتى شايقالىپ، پارتا - ورنىندىقتار ەرىعلا باستايدى. جەر سىلكىندى! ول جىعادىيدىڭ قىيىن ەكەنىن سەىزىپ، وقۇشلارغا ”الغىما قاراي جۇگىرگەىدەر“ دەپ ايقىيالاىدى. بىر نەشە سەكۇندتان كەيىن، وقىتۇ عىهاراتى قۇلاي باستايدى، قاسىندا قاشۇعا ۇلگەرە ەپايى قالعان 4 بالانى بايقاعان تان چيانچيو ولاردى قوس قولمىلەن پارتانىڭ استىنا يىتەرىپ كرگىزگەنىنەن كەيىن، قۇلاشنى جايىپ پارتاعا ەكپەتتەپ جاتىپ لىپ، دەنەسىمەن قۇرىش قورعان سوعادى.

5 - ايدىڭ 13 - كۇنى، نەدۇم - قۇتقارۇ قىزمەتكەتەرلىرى وقىتۇ عىهاراتىنىڭ قىيراندىسىنىڭ ارانىنان تان چيانچيوۋدىڭ دەنە- سىن باسىپ قالعان ەڭ سوڭغى ۇمىر كەسەك سەمەنت تاققاتانى العاند- دا، سول اراداعى بارلىق ادام ەرىكىسىز كوزىنە جاس الادى. ول تىزەرلەگەن كۇيى قۇلاشنى كەڭ جايغان، ونىڭ دەنەسىنىڭ استىندا مەكەن - جايىمىز: ۇرمىجى قالاسى ياڭزىجياڭ جولى 1 - ۇومىرلى اۋلا،

۱۹۸۰-يىلى ۱۰-ئاينىڭ ۱۰-كۈنى

قىزىل ارىيا ساقا جاۋنىڭگەرى جاڭ شۇي: ۇمىرىن پارتىيا مەن خالىققا ارنادى

جاڭ شۇيدىڭ سۋرەتىسى.
□ شىنخۇا اگەنتىسىگى تاراتقان (تان چاۋ تۇسىرگەن)

ادامدار ويلاپ جەتپەيتىن قىينىشلىقتاردى جەڭىپ، 22 جىل بويى مۇراتان اىنماي پارتىيا نازارىياسىن ۇگىت- تەدى، لەكسىيا جاسادى. كوز جۇمار الدىندا، ول وسىيەت قالدىرىپ، سۇيەگىن علمىي زەرتتەۇگە پايدا- لانۇعا اتاپ، ۇوزنىڭ ەڭ سوڭغى بارىن دا پارتىيا مەن خالىققا ارنادى .

17 ۇيرەنۇ ەستەلىگى مەن 57 كۇندەلىك جاڭ شۇيدىڭ شۇعزاللى ۇمىرى مەن وسكەلەڭ رۇحانى دەڭگەينىڭ كارتىناسى. ۇيرەنۇ ەستەلىكتەرىندە دە ونىڭ پارتىيانىڭ نازارىياسى ۇگىلە زەرتتەۇگە نىتا- نقىلاسىن ارىناعان بارىسى جازىلعان؛ كۇندەلىكتەرىنىدە ونىڭ كوممۇنىستەردىڭ قۇن كوزقارامى جولىنىدەگى تەرەڭ تۇسىنگى توپتالغان.

جاڭ شۇي 1937 - جىلى تۆگەرىسىكە قاتىنا- سىپ، كەلەسى جىلى پارتىياعا مۇشە بولدى. شايقاس مايدانىندا، ول ۇلكەندى - كىشىلى 100 رەتتىن استام سوعىستى باستان كەشىردى.

ونىڭ مەتىلىگىندە: ”مەن 3 رەت ۇزىر جاراالد- دىم، بارلىغىندا جاۋنىڭىر سەرىكتەرىم، بۇقارا مەنى ۇولم ۇزىنانن قۇتقارىپ قالدى. مەن ۇومىر بويى ۇيد- رەنگەندە، ۇومىر بويى وزگەرگەندە، ۇومىر بويى ۇلەس قوسقاندا عانا، پارتىيا مەن خالىقتىڭ ۇمىتىن اقاتاي الامىن“ دەپ جازىلعان.

جاڭ شۇي 1963 - جىلى زەينەتكە شىقتى. سول كۇنگى كۇندەلىكىنە ول: ”كوممۇنىستىك پارتىيا مۇ- شەسىندە ەشقاشان ەكىشى شىپ بولمايدى، جۇرەگى سوعىپ تۇرادى ەكەن، شاماسىنىڭ جەتىسىنىشە پارتىيا ۇوشىن قىزمەت سىتتەۇ كەرەك“ دەپ جازدى.

زەينەتكە شىققاننان كەيىن، ول پارتىياعا دەگەن تەرەڭ سۇيسپەنلىگىن ۇيرەنۇدىڭ، پارتىيانىڭ نا-

(ياسى 1 - بەتتە)

«شىنجياڭ ۇيعۇر اۋتونومىيالى رايونىنىڭ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋگە بەرىلەتتىن شاعىن مولشەردەگى امانات - قارىز اقشاسىنىڭ ۇسىم- ىمىن قازىندان كوتەرۇ قارىجىسىن جانە خاۋىپ - قاتەر تولم قارىجىسىن باسقارۇ ادىسى» بويىند شا، ەڭبەك قۇاتى، قارىز اقشا ۇويى، جۇمىس- تىناۇ، شارۇاشلىق قۇرۇ كومەسىكى قاپلىمى بار ارچىۋ تۇرغىزىلىپ، كارتچىكالاىدىرىلعان كەدەي وتباسىلارىنىڭ سومامسى 50 مىڭ يۇاننىان تومەن، مەرزىمى 3 جىلدىق، كەدەيلەردى كىم- رەۋىسىز، كەپىلىسىز سۇيەمەلدەۋگە بەرىلەتتىن شاعىن مولشەردەگى امانات - قىزارىزدى قايتىنالاى ۇتىنىشى ەتۇنىە بولادى، بۇل اما- نات - قارىز ونىمەدەرى نەگىزگى ۇوسىم مول- شەرىمەن بەرىلەدى، ۇوسىمى تۇگەلدەي قازىنا- دان كوتەرىلەدى.

وسى سايباساتنىڭ نىشكەرىلەي اىقتارىلۇنىا ساي، اۋتونومىيالى رايوندىق كەدەيلەردى سۇيە- مەلدەۇ - وركەندەتۇ باشلىق گرۇپپاسى 2019 -

(ياسى 1 - بەتتە)

تايباۋ جىلداردان بەرى، تارىم وزەنى الاپىن باسقارۇ مەكەمەسى ورتالىقتىڭ قورشاعان ورتانى قورعاۇ باقلاۇ - تەكسەرۇدەن اڭسى تەكتەن پىكىرلە- رىنە مۇقيات رەتتەۇ - تۇزەتۇ جۇرگىزۇگە ۇتىاست- رىپ، بايىنعولمىن موڭغۇل اۋتونومىيالى وبلىسىمەن جانە بيجۇنان 2 - شىسىمەن بىرلەسىپ، باغراش كولى- نىڭ جاعالاۋىنداى ونەر كاسىپ، قالا - قالاشىق تۇر- مىسى جانە ۇئل شارۇاشلىق قاينارى سىياقتى لاستاۋ- شى زاتتاردى نەمىستىرۇدى ۇنىمەدى تومەندەتۇدى وزەك ەنە وتىرىپ، بيجۇنان مەن جەرگىلىكتى ورنى بىرلەسىپ ارەكتەنتەتۇ، قاينارىنان باستاپ ساقتانۇ، مەڭگەرۇ، جارقاقسىز سۇدى قايتىلاي پايدالانۇ، تازا سۇ مەن لاس سۇدى ايرىۇ، لاس زاتتاردى نەمىستىرۇ ۇزىن تىزگىندەۇ سىياقتى شارالاردى قولدانىپ، باغراش كولىنىڭ سۇ قاينارىن باسقارۇدى، سۇدىڭ لاستانۇنىنىڭ الدىن ۇلۇدى، ەڭاۋدى جانە سۇ ەكو- لوكياسىن قاپلىنا كەلتىرۇدى جۇبەيلى لىگەرەپلەنپ،

زارياسىن ۇگىتتەۇدىڭ - لەكسىيا جاساۋدىڭ جاڭا ساپارد- مەن توغىستىردى. 1966 - جىلى 10 - ايدا ”ساقا جاۋند- گەرلەر بايانداناما ۇيرەمەسى“ قۇرىلىپ، جاڭ شۇيى ۇيرەمە باىستىعى بولۇعا كورسەتىلدى. وسدان كەيىن،

ول بايانداناما جاساۋ ۇيرەمەسىن باستاپ لىگەرەندى - كەپىندى بۇكىل ەلدەگى 20دان استام ولكە، اۋتون- نومىيالى رايون، قالاغا بارىپ بايانداناما جاساپ، ”پارتىيانىڭ بايانداناماشسى“ دەگەن داڭققا يە بولدى. ول نازارىيانىڭ نەگىزگى تۇپسىندەرىن شاعىن

كارتچىكا تەتىپ جاساپ وزىمەن بىرگە الا ۇجۇرىپ، قايدا بارسا سوندا ۇگىتەدى. ول بايانداناما جاساۋ ۇيرەمەسىنن ”دەستۇرلى باياندانامادا سەىزم ارقىلى باسقالاردى اسەرلەندىرۇدى، نازارىيالىق بىسىقتاۋدا قاعيدا ارقىلى باسقالاردى يىلاندىرىۋدى“ تالاپ ەتتى. ونىڭ سول كوزىنىڭ كورۇ قۇاتى نە بارى 0.3، ۇر رەت بايانداناما جاساۋدان بۇرىن، ۇسوز جوق، لۇيا لىپ لەكسىيا ۇسوزىن دايىنداۇ كەرەك. مەيلى قالادا بولسىن، الە شەت - شالغاي تاۋلى ۇگرەدە بولسىن، جاڭ شۇي بايانداناما جاساۋ ۇيرەمەسى ۇسىم- نىس تەلىسە بولغانى، دەرەۋ بايانداناما جاسادى. 2005 - جىلدىڭ الدىغى جارتىسىندا، خۇبەي لاۋخىكوۋ ۇە ارمىياسى بەلگىلى جاتىغۇ بازاسى بايانداناما جاساۋ ۇيرەمەسىن بايانداناما جاساۋعا ۇسىنىس ەتەدى، 84 جاستاعى ول كوپ ۇتۇرلى ۇرۇ مەڭدەتەىپ تۇرسا دا تىياسىلماستان سول اراعا بارادى. نەشە 100 كىلومەتىر

السى جول باسىپ، ۇحانغا قايتىپ كەلگەندە، ول نىشەك جولىنان قان شىعىپ بالىنىشاعا جاتادى. 22 جىلدا، جاڭ شۇي مەن جاۋنىڭىر سەرىكتە-

رى ارىمىا مەن جەرگىلىكتى ورنىعا 2700 رەتتىن استام بايانداناما جاسادى، تىكە تىڭدارمانى 2 مىللىيون ادام - رەتتىن امتى. بايانداناما جاساۋ ۇيرەمەسى لىگە- رىندى - كەپىندى ”ۇرىپقاتارعا قامقۇرلىق جاساۋدادى مەملەكتەتتىك وزات كوللەكتىپۇ“ جانە ”قارتايغاندا ۇس تىندىرۇدادى مەملەكتەتتىك وزات كوللەكتىپۇ“ سىندى اتاقتارعا يە بولدى.

جاڭ شۇي قاي - قاشان دا وزىنە قاتاڭ تىلاپ قويىپ، ۇز باسىنان ونەگە كورسەتىپ، جاپلىنىڭ ۇسى مەن جەكەنىڭ ۇسىن ايقىن ايرىدى. ونىڭ 4 ۇلى تۇگەلدەي اسكەرى بولىدە مىنىدەت وتەنگەن، جۇن دارەجىلى كادر رەتتىدە، ول ەشقاشاندا بالالا-

جىلى 6 - ايدا «كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋگە بەرد- لەتتىن شاعىن مولشەردەگى امانات - قارىزىن باس- قارۇدى اناعۇرلىم كۇشەيتۇ جولىندەگى پىكىردى» باسىپ تاراتتى. «پىكىردە» مىنالار بەلگىلەندى: كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋگە شاعىن مولشەردە اما- نات - قارىز بەرۇدە، جالعاپ قارىز بەرۇدە، كە- شەۋىلدەتۇدە كەدەيلىكتىن ارىلۇدان قامال اۋۇ مەزگىلىندە ۇتۇرلى سايباستاتاز وزگەرەمەيدى، باس- تىسى، ارچىۋ تۇرغىزىلىپ، كارتچىكالاىدىرىلعان كەدەي وتباسىلارىن (كەدەيلىكتىن ارىلغىان كەدەي وتباسىلارىن قامىيدى) قولدايدى. قاتىستى شارىتتارعا ۇيلەسىتىن، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋگە شاعىن مولشەردە امانات - قارىز بەرۇ مىنىدەتتىن ۇستىنە العان بانكە قۇرىلمىدارنىڭ كەدەي وتبا- سىلارىنا جالعاپ قارىز بەرۇ نەمەسە كەشەۋىلدەتۇ راسمىياتارىن ۇيتىرىپ بەرۇنە، كەدەي وتباسىلا- رىنا كوپ رەت شاعىن مولشەردە امانات - قارىز بەرۇنە، قارىز بەرۇگە بولاتتىدارىنا مۇمكىندىكىند- شە قارىز بەرۇگە شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك. وسى سايباسات اىقتارىلغاننان، اسرەسە، يىيىل

باغراش كولىنىڭ سۇ ورتامى ساپاسىن جاقسارتتى.

شارۇسان جىلغەسى قايدۇ وزەنى الاپىنداعى كوپتەگەن شاعىن وزەن ارعارىلنىڭ نىشىندەگى ەڭ نەگىزگى تارماق اعىس، سونداي - اتى باغراش كولى- نە قۇياتىنە ەكىشى ۇلكەن قاينار. تايباۋ جىلداردان بەرى، تارىم وزەنى الاپىن باسقارۇ مەكەمەسى جەر- گىلىكتى ۇكمەتتىڭ شارۇسان جىلغەسىنىڭ باغراش كولىنە قۇيار انزاسىن اشۇنىا بەلسەنە سايكەسىپ، وز- دەرى قارجى قۇراۋ ارقىلى ازاتتىق ەكىشى توعاند- نىڭ ەكولوگىيالىق توسپاسىن، شارۇسۇ تاسقىن بولگىش توسپاسىن جاڭالاۋ، وزگەرتىپ ساۋۇ سىياقتى بىنجەنەريالاردى جۇرگىزىپ، قايدۇ وزەننىڭ شارۇ- سان جىلغەسى ارقىلى باغراش كولىنە ەكولوگىيالىق سۇ باستاۋعا شىارت - جىعادىي ازىرلەدى. 2018 - جىلى 8 - ايدان باستاپ تارىم وزەنى الاپىن باسقارۇ مەكەمەسى قايدۇ وزەندىنن ازاتتىق ەكىشى توعاند- نىڭ ەكولوگىيالىق توسپاسى ارقىلى شارۇسان جىلغەس- نا جانە باغراش كولىنە ەكولوگىيالىق سۇ باستاۋدى

رىنىڭ وقۇى، كادىرلاردى ۇسىرۇ سىياقتىلار جولىندە ۇيمىعا ۇلام - مەم دەپ ۇزىن اشىپ كورمەدى .

كەزىندە، ونىڭ ەكىشىى، ۇشىنىشى ۇلدارى ەرىلى - زاپىيتىنلار تۇگەلدەي جۇمىستان بوساپ، تۇر- مىستارى ەرەكشە قىينىشلىق نىشىندە قالادى. ۇمىراق، ول ەستەلىكىنە: ”ۇيدەگى مىستەر ۇشىن پارتىيالىلىق پرىنسىپتى بۇزۇعا بولمايدى. قىينىشلىقتىڭ قاشاندا شە- شىلەتتىن كەزى بولادى“ دەپ جازدى.

2006 - جىلى 6 - ايدا، جاڭ شۇي بايانداناما جاساۋ ۇيرەمەسىنىڭ مۇشەسى ماۋ لانچىڭغا ۇمىر- وپتىكىالىق تاباققا ۇوزنىڭ بەينە بايانىن تۇسىرتە- دى. وپتىكىالىق تاباقتا ول بالالارىنا: ”مەن توغ- كەرىسىكە نەشە ونداعان جىل قاتنىاستىم، سەندەر- گە ەشقانداي اتىن دا، كۇمىسى تە قالدىرا ەلھادىم، مەنىڭ سەندەرگە قالدىرىغانىم وسى وپتىكىالىق تاباق. مۇندا مەنىڭ تۆگىگەرىستىك كەشىرمەلەرىم مەن ۇمىر كوممۇنىستىك پارتىيا مۇشەسى رەتتىدە ادام بولۇ ۇلشەمەدەرىم بار. ۇنەمى كورىپ، وزدە- رىڭنىڭ قىزىل ارمىيانىڭ ۇرىپاعى ەكەندەرىسىڭدى مۇمىتپاڭدار“ دەيدى.

2008 - جىلى 2 - ايدىڭ 19 - كۇنى، جاڭ شۇي وپكەسى قايتۇ سەبەبىتىن تاغى دا بالىنىشاعا جاتادى. 3 - ايدىڭ 28 - كۇنى ونىڭ ناۋقاسى اسقىنىپ، 5 - ايدىڭ 1 - كۇنى 87 جاسىندا دۇنيەدەن وتكەنگە دەيىن ەسىنەن تانىپ جاتادى.

1998 - جىلى، جاڭ شۇي وسىيەت قالدىرىپ، كوز جۇمەعاننان كەيىن سۇيەگىن ورتەپ، سۇيەك كۇلىن جىپاڭچىڭغا شاۋىدى تالاپ ەتەدى. ول دۇنيە- دەن وتكەننىن كەيىن، ۇي نىشىندەگىلەرى ونىڭ قاي كەزدە قالدىرىغانى بەلگىسىز تاغى ۇمىر جاڭا وسىيەتتىن بايقايدى. بۇل جاڭا وسىيەتتە ول سۇيەگىن اتاۋدى ايفىن جازغان — ”تۇستار مەن دوستارعا جىلاي - جىلاي قوش ايتتىم، كۇلىمىدەي بارىپ ماركىسپەن كەز- دەسۇگە جول تارتتىم. سۇيەگىمەدى بەرىڭدەر مەدىتسىنالىق زەرتتەۇ علمىغا، نىتىنچاقەن كۇرەس- كەن سول شىاقتاردى ساعىنام“. اقىرىندا، ۇيىنىدە- گىلەر وسىيەتى بويىنشا ونىڭ سۇيەگىن ۇحان قالالىق قىزىل كرەست قوعامىنا اتادى.

(شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ ۇحاننان بەرگەن خا- بارى)

1 - توقساننان بەرى نىدەتتىڭ نىقپالىنا ۇشىراعاند- ىقتان، قارىز اقشانى قايتارۇى قىيىن بولغان ارچىۋ تۇرغىزىلىپ، كارتچىكالاىدىرىلعان كەدەي وتباسىم- لارىنا مەڭزەس، رايونىمىزداعى قارىز بەرۇشى قۇم- رىلىمىدار كەشەۋىلدەتۇ، ۇاقتىن ۇزارتىپ بەرۇ سىياقتى شارالاردان پايدالانىپ، كەدەي وتباسىلا- رىنىڭ قىيىن وتكەلدەن وتۇنە كومەكتەسىپ، قارىز اقشانى قايتارۇ قىسپىن ۇنىمەدى تۇردە جەڭىل- دەتتى.

ۇمىسۇمىمىزشا، يىيىل 1 - توقساندا رايون- نىمىز كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋگە بەرىلەتتىن شاعىن مولشەردەگى امانات - قارىزدى كەشە- ۋىلدەتۇ، جالعاپ قارىز بەرۇ، قارىز اقشانى قايتارۇ ۇاقتىن ۇزارتىپ بەرۇ بويىنشا جىينى 12 مىڭ 583 رەتتە 409 مىللىيون 530 مىڭ يۇان تاراتقان. مۇنىڭ نىشىنىدە وڭتۇستىك شىنجىياڭدىعى 4 ايجاق - وبلىسقا كەشەۋىلدەتۇ، جالعاپ قارىز بەرۇ، قارىز اقشانى قايتارۇ ۇاقت- تىن ۇزارتىپ بەرۇ بويىنشا جىينى 8048 رەتتە 255 مىللىيون 910 مىڭ يۇان تاراتقان.

ۇزدىكىسىز جۇرگىزىپ، جىينى 339 مىللىيون تەكشە- مەتر سۇ باستاپ، شارۇسان جىلغەسىندا 10 نەشە جىل سۇ تارتىلىپ قالۇ تارىخىن اياقتاتىپ، شارۇسان جىلغە- سى مەن باغراش كولى سۇ جۇيەسىنىڭ جالغەسۇىن قايتا قاپلىنا كەلتىرىپ، باغراش كولىنىڭ باتىس سول- تۇستىك مۇيسىنىدە تاغى ۇمىر سۇ اينالمى الاپىن قا- لىپتاتىرىپ، باغراش كولىنىڭ سۇ ساپاسىن بەلگىلى دارەجەدە جاقسارتتى.

بۇرىنقى جىلدارعا ۇقسامايتىنى قازىر كوكىمەگى سۇارۇعا سۇ پايدالانۇ قىزمەتىنىڭ قاۋىرت كەزدى، سۇ باستاۋ قىزمەتىنىڭ سالىھامى ۇىر. تارىم وزەنى الاپىن باسقارۇ مەكەمەسى سۇ رايىنا علمىي تالىداۋ جاساپ، ەگىن شارۇاشلىغىنىنىڭ سۇارۇ جۇمىسىن جاقسى ستەمۇمەن بىرگە، سۇ قاينارىن ۇيلەسىمدى ورنالاستىرىپ، قالغان سۇ مولشىرىن شارۇسان جىل- عاسى ارقىلى باغراش كولىنە تولقى جەتكىزىپ، باغراش كولىنىڭ سۇ الاپىى اينالمى ۇمامەن مولايىتادى.